

***Intervenció de la coordinadora del Bloc III: Nivells i condicions de vida,
en l'acte de presentació de la "Memòria sobre la Situació
Socioeconòmica i Laboral de la Comunitat Valenciana 2023"***

Dijous, 11 de juliol del 2024 (València)

Nardi Alba Benaches
Consellera del grup III
en representació de l'economia social

En el tercer bloc, dedicat als nivells i condicions de vida en la Comunitat Valenciana, parlem de demografia, vivenda, educació, sanitat, medi ambient, consum, Seguretat Social, serveis socials, violència de gènere i societat digital.

Abans de res, vull donar les gràcies a la resta de m del CES que han treballat en la comissió d'este bloc (Javier Sanhauja en qualitat d'expert, Raül Roselló per UGT, Isabel Barrajón per CCOO, Auxiliadora Borja i Rosa Sánchez per la CEV, i Fernando Móner per AVACU. També -per suposat- a la secretària, Ángeles Cuenca (que ha exercit de coordinadora general en l'elaboració de la Memòria), i a l'equip tècnic del Comité, en especial a Luis Montero, Ángela Corró i José Juan López. I, finalment, al alt càrrec que va comparèixer davant la nostra comissió de treball: Francisco Javier Sendra, secretari autonòmic de Medi Ambient i Territori.

Bé, sabeu que la Memòria és un informe molt dens, amb moltíssima informació i dades que son inabarcables en una presentació com esta. I además el tercer bloc conté 10 dels 22 capítols de que consta la Memòria ("a pes" seria quasi la meitat del document). Per això, hem fet un exercici de moltíssima síntesi per a exposar en estos deu minuts allò que ens ha paregut més rellevant.

1. Estructura demogràfica

Comencem amb l'estructura demogràfica.

La població de la Comunitat Valenciana està consolidada en xifres per damunt dels cinc milions d'habitants: en 2023, acabarem amb 5.210.600.

Quasi el 80% d'eixa població es concentra en les comarques costeres, tot i que en 2023 s'ha incrementat lleugerament (un 1,45%) la població en les zones d'interior.

També es confirma una tendència que venim observant des de fa anys: l'increment demogràfic anual es produïx per l'arribada de persones estrangeres. Respecte a l'any

anterior, han aplegat a la nostra Comunitat un **44,70% més de migrants** (procedents sobretot de Sudamèrica i Ucraïna). És per això que en el CES recomanem potenciar les polítiques d'inclusió i prevenció de tota discriminació a estes persones migrant dirigides a estes persones.

D'altra banda, el creixement vegetatiu torna a ser negatiu i l'esperança de vida se situa en la Comunitat Valenciana en poc més de 82 anys. Continuem envellint (per damunt de la mitjana espanyola) i preocupen les conseqüències econòmiques, laborals i socials que es deriven de la dificultat de substituir els segments de població activa: **ens falta gent jove**. Recomanem adoptar mesures que atenguen el fenomen de la longevitat i impulsen la natalitat, l'adopció, l'acollida i el retorn de persones valencianes que estan en l'exterior.

Preocupa també el suïcidi: continua sent la primera causa de mort externa i en l'últim any ha augmentat un 10,42% respecte a l'anterior, per la qual cosa el CES demana que s'accelere la implantació del Pla Valencià de Salut Mental i Adiccions presentat en gener del 2024.

2. Vivenda

Anem amb la vivenda.

L'any 2023 es produïx en la CV un descens tant en les compravendes com en la constitució d'hipoteques, però hi ha en canvi un augment de la quota del 13,2%. (provocada per la pujada dels tipus d'interés). En la part positiva, ha hagut un descens significatiu en el número d'execucions hipotecàries (tot i que encara tenim pòdium: estem en la tercera posició dins d'Espanya). Com a curiositat, la Comunitat Valenciana som la segona autonomia espanyola amb un major *stock* de vivendes noves sense vendre (gràcies a Catalunya, ja no som els primers, com anys enrere).

Enguany, com a novetat, la Memòria del CES introdueix dades sobre l'Índex de Preu de la Vivenda: en 2023 el preu ha augmentat un 4 % respecte al 2022 (un 9 % en vivenda nova i un 3,1 % en la de segona mà).

El CES considerem que es precís facilitar l'accés a la vivenda, intensificant la col·laboració entre Administracions públiques, i també amb la iniciativa privada, per tal d'estimular l'oferta de vivendes, especialment en lloguer i sobretot destinades als col·lectius més vulnerables. En resume: **necessitem més vivenda protegida i assequible**.

D'altra banda, necessitem també augmentar l'eficiència energètica en les nostres cases. El CES recomana continuar potenciant les ajudes públiques en este àmbit, perquè un 89% de les vivendes de la Comunitat tenen una qualificació E o G (les pitjors, per entendre'ns).

Menció especial mereix la qüestió de l'emancipació juvenil. Hem millorat este indicador: en el primer semestre de 2023 estàvem més de dos punts per dalt respecte al mateix període de l'any anterior. Però, així i tot, molt poques persones joves aconseguixen independitzar-se (a penes el 15,5%), entre altres coses perquè els lloguers han augmentat més que els salaris. Per això, el CES recomana l'adopció de **polítiques transversals més enllà de les ajudes puntuals al lloguer juvenil** (per afavorir, per exemple, la inserció estable de joves en el mercat laboral).

3. Educació

Parlem ara d'educació. I, en primer lloc, destaquem l'increment (del 2%) d'alumnat en els Ensenyaments de Règim General. També el professorat s'ha augmentat: un 2,48%.

Un any més, s'aprecia una gran desproporció en l'alumnat estranger que es matricula en centres públics (quasi el 84%) davant el 16% que ho fa en centres concertats i privats. Açò pareix estar indicant un funcionament inadequat dels procediments d'admissió.

Però, per contra, trobem dos bons indicadors en qüestions que són sempre objecte d'atenció en les Memòries del CES.

La primera, la taxa d'abandó escolar primerenc. Recuperem la tendència descendent que s'havia trencat l'any anterior i, en 2023, hem passat del 15,7% del 2022 al 14,3%. Però cal continuar treballant ací, perquè estem encara un punt per damunt de la mitjana espanyola i prou lluny de l'objectiu europeu del 9% per al 2030. No obstant, portem una bona evolució: en els últims deu anys, hem baixat significativament este indicador de fracàs.

L'altre indicador positiu que trobem enguany és el descens del 72,3% en el número d'incidències de violència escolar (encara que hi ha que tindre en compte que, en l'any anterior, l'augment havia sigut un exxtraordinari 80%). Cal, no obstant, continuar adoptant mesures per la detecció precoç i per a conscienciar a l'alumnat en matèria de prevenció.

Finalment, ens ha cridat l'atenció en el CES que l'execució pressupostària de la Generalitat en projectes d'inversió en ensenyament secundari i de règim especial està per baix del 50%. No obstant, cal advertir que estes xifres són "normals"; de fet, hi ha inclús una millora en este indicador respecte a l'any anterior. encara que es produeix una millora respecte a l'any anterior. En qualsevol cas, pensem que ahí hi ha un punt important de millora que cal atendre i que s'ha de procurar **executar en la major proporció possible**.

4. Sanitat

Sobre Sanitat, només algunes pincellades. En la part positiva: el pressupost de sanitat augmenta un 5,4% en 2023 i la plantilla, en tots els grups de professionals sanitaris, ha augmentat. Així i tot, en el CES considerem necessari reforçar les plantilles de salut mental, on el número de consultes ha augmentat un 5% i continua en tendència ascendent.

En la part a millorar, un clàssic. Al CES ens preocupen les llistes d'espera: en 2023 s'incrementà un 20% la de primera consulta. En la quirúrgica, si bé es va reduir un 2,72%, encara hi havia més de 65.000 pacients. Per tant, continuem considerant necessari abordar la reducció d'estes llistes d'espera utilitzant tots els mitjans possibles a disposició de la Generalitat.

També ens preocupa el descens del 2% en 2023 en el número de llits instal·lats en els hospitals públics de la Comunitat, cosa que té repercussió directa en la qualitat i accessibilitat de l'atenció mèdica. Per això, recomanem establir un sistema de monitorització continua dels llits disponibles i el nivell d'ocupació hospitalària.

5. Medi ambient, recursos naturals i canvi climàtic

Passem de capítol i anem al medi ambient i canvi climàtic

Fa calor... L'any 2023 s'ha considerat extremadament càlid (1,3 graus més de mitjana des de que hi ha registres i moltes més hores de sol) i també extremadament sec (un 33% menys de precipitació acumulada), la qual cosa comporta una reducció en el volum d'aigua embassada. En definitiva: el nostre territori és més àrid i hi ha més risc d'incendis forestals.

En la part positiva, s'han millorat els nivells de qualitat de l'aire i s'ha enregistrat una excel·lent qualitat de l'aigua en les zones marítimes de bany de la nostra Comunitat. També s'ha reduït el consum d'aigua i l'aprofitament ha sigut millor.

Hem de ser conscients que **la Comunitat Valenciana és molt vulnerable al canvi climàtic** provocat pels Gasos d'Efecte Hivernacle, segons l'*Informe de Conjuntura de l'Estat del Medi Ambient* de la pròpia Generalitat.

Davant este escenari, en el CES pensem que cal posar la salut de les persones en el centre de l'acció climàtica, perquè l'augment de les temperatures comporta més mortalitat i més problemes de salut. Per això, plantegem el repte d'adoptar nous models de vida i recomanem reafirmar el compromís amb la transició cap a una economia més sostenible en tots els sectors productius.

I assenyalem també un altre repte en este capítol: el de l'autosuficiència en la generació d'energia mitjançant l'ús de renovables, qüestió en la que portem un bon

ritme de progrés. Destaquem un augment en la potència instal·lada de generació elèctrica en la Comunitat Valenciana (un 13,1% més de generació en 2023 i un 4,1% més de punts de recàrrega ràpida de vehicles elèctrics). I també advertim que, davant el previsible augment d'instal·lacions fotovoltaïques o d'energies renovables en municipis del medi rural, resulta necessària una coordinació entre Administracions per a avaluar el nombre total d'hectàrees de terreny agrícola ocupades en un mateix municipi o en municipis veïns.

6. Consum

Apleguem al consum, que ha crescut en 2023 més del que s'esperava. Un dinamisme que, malgrat la pujada de preus (sobretot en alimentació), s'explica per l'augment de la renda disponible.

La quantitat de reclamacions presentades davant els serveis territorials de consum de la Generalitat ha disminuït un 10%. Telefonia i bancs i financeres tornen a ser els sectors més reclamats, encara que en telecomunicacions portem dos anys consecutius de reducció en el número de reclamacions. Les sol·licituds d'arbitratge presentades en les Juntes Arbitrals de Consum han augmentat un 6% respecte al 2022.

Quant als hàbits de consum, les persones consumidores valencianes són, de tot el territori espanyol, les que donen major importància a la informació sobre el producte que conté l'etiqueta i el seu lloc de compra més habitual és el supermercat. És una bona dada, però així i tot, el CES considera molt important potenciar les activitats de formació i informació dirigides a les persones consumidores i usuàries, especialment als col·lectius més vulnerables (menors, adolescents, persones amb discapacitat, majors, ...etc.) i sobretot en temes relacionats amb les noves tecnologies i el comerç electrònic, com també en matèria de consum responsable i hàbits d'alimentació.

7. Sistema de la seguretat social

Apleguem als capítols dedicats a la protecció social i parlem, en primer lloc, del sistema de la Seguretat Social.

En este punt, el CES valora positivament l'increment del 3,2% interanual (per damunt de la mitjana espanyola) en el nombre de persones afiliades a la Seguretat Social en la nostra Comunitat. Hem marcat **xifres d'afiliació sense precedents en la sèrie històrica** i estem en millor disposició d'abordar el repte d'augmentar el Fons de Reserva per a fer front a eventuais contingències extraordinàries.

També hem observat un increment en el nombre de pensions, tant contributives com no contributives, i de persones beneficiàries d'elles. Però detectem que són els homes qui reben majoritàriament les contributives i les dones les no contributives: esta bretxa de gènere provoca una desigualtat que caldrà abordar en algun moment.

8. Serveis socials

Apleguem als serveis socials, que constitueixen un dels pilars de l'estat social i democràtic de dret, perquè són un acompanyament a situacions personals, familiars o socials que requereixen suport.

En acabar 2023 l'aplicació de la Llei de Dependència en la nostra Comunitat presentava la següent fotografia: el número de sol·licituds actives era un 10,4% superior a l'any anterior, es va reconèixer una prestació econòmica o un servei individual d'atenció a un 9,3% més de persones, i el total de prestacions concedides es va incrementar un 17,3%.

Fins ací, la part bona, però... **el número de persones en llista d'espera per a rebre ajuda en la dependència va augmentar un 46,4%** en 2023 respecte a 2022.

Des del CES reconeguem els avanços en matèria de dependència, però pensem que cal incrementar els recursos professionals per a l'atenció domiciliària i també que la Generalitat hauria de dotar de més places el sistema públic de serveis socials per a poder atendre millor les necessitats de la ciutadania.

Les dades més preocupants les trobem en els indicadors de pobresa i exclusió social. La taxa de risc de pobresa monetària en la Comunitat Valenciana per a l'exercici 2023 se situava en el 24,3%, dos punts més que l'any anterior i 4,1 per damunt de la mitjana d'Espanya. Pel que fa a la taxa de risc de pobresa o exclusió social quedava situada en el 29,6%, 2,1 punts més que en 2022 i 3,1 punts percentuals per dalt de la mitjana d'Espanya. La renda mitjana per persona en la nostra Comunitat també és sensiblement inferior a l'espanyola. Si parlem de pobresa infantil, la cosa és encara més inquietant: estem per dalt del 30% (i pujant) i tampoc va millor la cosa en termes de pobresa energètica (quasi el 23% de les persones de la nostra Comunitat no poden mantindre una temperatura adequada en sa casa). Totes les xifres d'este apartat són negatives respecte a les dades de l'any anterior i ens situen a la cola d'Espanya. La magnitud de **la pobresa en la nostra Comunitat no ha de ser invisibilitzada**; al contrari: requereix una actuació urgent i així ho assenyalarem en la Memòria del CES.

9. Societat digital

En el capítol dedicat a la societat digital tenim molt bona nota: la Comunitat Valenciana som una de les regions líders en digitalització dins d'Espanya. Els indicadors mostren un nivell de connectivitat per damunt de la mitjana nacional, amb un notable augment en l'accés a Internet i l'ús de serveis digitals. Per exemple, el 97,1% de les llars valencianes tenen accés a Internet,

Quant al teletreball, en 2023 va experimentar un augment del 16,65% respecte a l'any anterior.

Continua també en ascens el nombre de certificats digitals personals emesos, amb un increment interanual molt significatiu en 2023 (el 41,32%).

10. Violència de gènere i masclista

I hem deixat per al final el capítol de violència sobre les dones.

L'any 2023 va marcar un màxim històric en el percentatge de sentències comdenatòries per violència de gènere: el 83%.

Set dones varen ser assassinades en 2023 per violència de gènere (és a dir: a mans de les seues parelles o exparelles) i tres més a mans d'homes del seu entorn familiar o social que no eren ni la seua parella ni exparella (estes tres últimes es califiquen en les estadístiques oficials com a víctimes de feminicidi). Tecnicismes apart, en total, lo ben cert és que **deu dones varen morir l'any passat en la Comunitat Valenciana com a conseqüència d'actes violents comesos per homes del seu entorn. I sis menors quedaren en situació d'orfanat.**

Açò és una barbaritat intolerable. Millor dit: setze barbaritats. I continuem en el podi: la Comunitat Valenciana ocupa la tercera posició dins d'Espanya en la taxa de víctimes de violència de gènere per cada 10.000 dones.

Les recomanacions que fem són: facilitar els tràmits i els desplaçaments als jutjats per a denunciar o ratificar denúncies; difondre els recursos i prestacions que assistixen a les dones víctimes; millorar els seus drets laborals; i, sobretot, organitzar de manera eficient la prevenció i protecció de les dones, perquè hi ha moltes Administracions públiques que tenen competències en esta matèria i és absolutament indispensable que actuen d'una manera permanentment i absolutament coordinada.

Estes recomanacions, com també totes les demés que fem en este tercer bloc de la Memòria, tenen un únic propòsit: millorar les condicions de vida de les valencianes i valencians i fer de la nostra Comunitat un millor lloc per a viure.